

A két bors ökröcske (magyar népmese)

Hát volt egyszer egy igen-igen szegény ember, szomszédjában lakott még egy nálánál is szegényebb. Az egyiknek fia volt, a másiknak leánya. Kapták magukat a szegény emberek, s összeboronálták a legényt s a leányt, hogy ha már annyiban van: legyen egy kórustarisznyából kettő.

Azt mondja egyszer az ifjasszony az urának.

- Hallá-e! Kied, az igaz, hogy nincs pápista hiten, de próbáljon egyet: böjtöljön meg egy pénteket, hátha adna az Isten valamit.

A férfiember meg is hallgatta a tanácsot, nem eszik egy betévő falást sem pénteken, hanem az Isten nem adott azért semmit. „No, isten neki - gondolja magában -, legyen a többi után!” -, s megböjtöli a másodikat meg a harmadikat is, s egyszer csak úgy beléjött a böjtölésbe, hogy hét egymás után eső pénteken nem evett semmit, de semmit az ég alatt.

De az Isten csak nem adott semmit a hétnapos böjtre sem. „Hm - gondolja magában -, ez már csak elég volt, ha akart volna ő szent felsége, erre adhatott volna!”

Meggondolkozik a szegény ember, s azt mondja a feleségének:

- Hallod-e feleség? Süss nekem egy hamuból sült pogácsát, mert menni akarok az Istenhez, hadd látom: hol a hiba.

Süti is az asszony, s a szegény ember útnak indul.

Déltájt elért a Herecz-erdőbe. Ott talált egy ősz embert, amint két akkora ökrrel, mint egy-egy borsszem, szántogatott a ciheres parlagon. Köszön neki, s az fogadja is. Kérdi, hogy merre van szándéka. Mi járatban van?

- Én bizony az Istenhez mennék - felel a szegény ember. - Hét pénteken böjtöltem, s nem adott érte semmit. Most azt szeretném megtudni, hogy miért nem adott.

- Abba hiába ne fáradj - mondja az ősz öregember -, hanem én neked adom ezt a két borsökröcskét, ezek után elélhatsz, csak senkinek el ne add, akármennyit ígérjenek értök. Hazahajtja a szegény ember a két ajándék állatot, s másnap mindjárt erdőbe ment velök. A szekeret innét s túl szedte össze, egyik ember kereket, a másik rudat a harmadik tengelyt adott, s úgy tákolta össze.

Elég az, hogy volt, olyan, amilyen. De nem is mert két szál fánál többet feltenni, mert az ökröcskében még kevesebbet bízott.

Hanem ezek táltosok voltak, s mikor meg akará indítani, megszólal az egyik:

- Hát ezt a két szál fát ki után tette, gazduram? Csak rakja meg a szekeret istenesen, hogy recsegjen alatta, mert mi két szál fával szégyelljük bémenni a faluba!

A szegény ember csak csavargatta a fejét, de rászánta magát, s istenesen megrakta a szekeret, amennyi csak ráfért.

Amint kiérnének az erdőből, találkoznak a gróffal, s a falubíróval. Ezek majd hanyattég estek, mikor látták, hogy a két kis pirinkó ökör mekkora szekér fát viszen.

Kérdi a gróf:

- Mennyiért adod nekem ezt a két ökröt, te szegény ember?

- Nem eladó, méltóságos gróf úr - felel a szegény ember.

Megharagszik a gróf, s azt mondja a szegény embernek, hogy ha egy nap alatt meg nem szántja a Herecz-erdőt, s bé nem veti s el nem boronálja, ökre nélkül marad.

Aj, megbúsulja magát a szegény ember! Mit tudjon csinálni?

- Egyet se búsuljon, gazduram - szólalt meg az egyik borsszem ökröcske -, csak szerezzon kied ekeszerszámot, a többi már a mi dolgunk!

No, szerez is a szegény ember. Egyik ad talyigakereket, a másik ekekabalát, a harmadik esztekét, kurtavasat, hosszúvasat, s egy picre összeszokotálta az ekét.

Elmennek a Hereczbe, s azt mondja ott az egyik ökör:

- Kied csak feküdjék le s aludjék, gazduram, eligazítjuk mi a többit! - A gazda bizony meg is fogadta a szót: lefeküdt, elaludt, s mire felébredt, már szépen el is volt boronálva a szántás. Avval hazaeregéltek, s jelentette a bírónak, hogy készen van a munkával. Kimegy a bíró s a gróf a helyszínre, végigjárják a helyet, de egy hajszálnál nem sok, bizony annyi hibát sem találtak a vetésben.

- No, te szegény ember - mondja a gróf -, ha mi neked takarmányom van, gyökerestül,

mindenestül be nem takarítod egy nap alatt, ökröd nélkül maradsz, tudd meg!

A szegény ember elkezd búsulni, de a borsökröcske ismét megvigasztalja:

- Egyet se búsuljon, gazduram! Kied csak feküdjék le a barázdába, s aludjék, a többi a mi gondunk!

Bé is takarították egy nap még a helyét is a teméntelen sok takarmánynak. Egy szekérre rakták az egészet, de olyan magasra felrakták, hogy a szegény ember nem tudott a tetejébe nézni.

Mikor a kastélyhoz értek, bémegyen a szegény ember a grófhöz, s mondja:

- Méltóságos gróf úr, elhoztam eddig a takarmányt, de ha a kastélyt el nem fordíttatja a helyéről, nem férünk bé az udvarra.

A gróf még ki sem hallgatta jóformán, úgy kivetette a szegény embert, hogy majd megszakadt a nyaka. Meglátták ezt az ökröcskék, mozdítanak egyet a szekéren, neki a kastélynak, s az fenekestül felfordult. A grófot majd megölte a bosszúság.

- Hallod-e, te szegény ember - mondá a gróf -, ha te engem be nem vitetsz a pokolba a bíróval együtt, ökröd sem lesz, s magad is csúfot látsz! Látni akarom a poklot, hogy milyen világ van ott!

Hej! Búnak adja magát a szegény ember. Hogy tudja ő oda vitetni, mikor soha még a tájéka felé sem járt a pokolnak! Megszólal az egyik ökröcske:

- Azért sohase búsuljon, gazduram! Oda éppen jó helyre kíváncsoznak, megilleti mind a kettőt.

Avval a szegény ember eléállott a nagy egész vágás szekérrel, a gróf s a bíró felkászálódtak rá, s elindult a két ökröcske a pokol tartománya felé.

Estére kelve a szádához értek. A borsszemökröcskék nekifutottak az ajtónak, beütötték a fejükkel, avval a gróf nagy tempóra besétált, s utána a bíró.

- No most, gazduram, rántsa rájuk az ajtót! - javallá az egyik.

A szegény ember úgy is tett, s a gróf soha ki nem tudott kerülni a világ színére, sem a bíró. A szegény ember pedig a két borsszemökröcskével máig is boldogul él, ha meg nem halt.

ciheres - bokros, cserjés
talyigakerék, kurta-és hosszúvas - az eke részei
ekekabala - szállításra szolgáló, kétágú csúsztatófa
eszteke - nyeles tisztogatóvas
összeszokotál - összeeszkábál
száda - bejárat

Rajzfilmen:

<http://www.magyarvagyonok.com/videoek/listak/rajzfilmek/1407-Szekely-nepmese-Ket-bors-okrocske/>